

א) לעיל ז: א) עירובין מז: ב) לקמן
ז: א) ע"ש טו: א) ה) [ע"ש],
ו) וינמא יג: א) ז) שבת
דף קנד: ט) עירובין כ: ב)
ט) [וע"ע חו"ס' נכוח
יט: ד"ה מלגין וכו'].

תורה אור השלם

א) חג הסוכות תעשה
לך שבועת ימים
פאסקא
ובמקד: [דברים יג: א]

ליקוטי רש"י

בראש הספינה. שהיא
גבוהה מאלו הספינות הים
שהן גדולות והרבות בהן
ועוקרתה וצדאש העגלה
נמי כיון דלידי מתחזי כעין
עבלי [לעיל ז: א].

הנהרות וציונים

א) צ"ל ברוח מצויה
דים כך גירסת תוספות
לעיל ז: ד"ה העושה וכו'
הרא"ש והר"ן [גליון]:
ב) צ"ל ופי"ק [וכ"ה]
בתוספות, דבש תמר):
ג) במדומי שדה כתב
שחיבת "ובמשא" הוא
ט"ס ועיין רש"י
ובילקוט מפרשים:
ד) צ"ל כדפירש רש"י
לעיל (בארות המים):
ה) יש להוסיף גל של
צדורות
עיי"ש בתוספתא (ר"ש
דעסוי): [ז' צ"ל ש"ש
(גליון):

לעזי רש"י

אורי"ר. פירוש עץ הער
(רש"י גיטין דף סט ע"ב
ד"ה אטרפא דנראה ועיין
אסף הרופא כח"י מיינן
דף סט ע"ב), לורנבו"ס.
באיי"ש. פירוש פרי עץ
הער (רש"י כ"ל).

הואיל ואם ינטל האילן ופול קרקעית הסוכה שאינו יכול לעמוד בסמיכת שמים שצריך אין עולין לה ציוס טוב דמשמנש צאלין":
גמ' לא בלום הוא. דלפי דירת עראי לא הויה: שאינה מלויה דיצעה הוי כרות מלויה דים: יבולה לעמוד ברוח שאינה מצויה דיבשה. דהיינו רוח מלויה דים: דבול"י עלמא בו'. אף ע"ג דאינה עומדת צרות שאינה מלויה דים דלפי למאן דצעי סוכה דירת קצע איכא: על גבי בהמה. כגון נתן דלתות על שני סוקים והס קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחילות וסקך^ב: הראוי לשבעה. והשתא דגזור רבנן אין עולין לה נמלאת שאינה ראויה ליום ראשון: ולא פסין לביראות. דמתן צעירובין (דף ז:): עושין פסין לציראות ארבע דיומדין לצור שצרות הרצים והצור עמוק עשרה דהוא רה"י ואין יכול למלאת ממנה אלא אם כן מוקף מחילות ומפני צהמות עולי רגלים^ב התירו המחילות ארבעה דיומדין לארבע פירות ואמר ר' מאיר ללא עבדין תדא מהנך צבעלי חיים וטעמא מפרש לקמן: ולא גולל לקבר. כלומר אם עשאוהו כסוי לארנו של מת אין שם גולל עליו לטמא דלמרי צהמה המקשה דגולל מטמא צמגע וצמשא^א וצאהל דתניא (חולין דף עב) על פני השדה לצרות גולל ודופק: ור' יוסי הגלילי. מפרש לקמיה טעמא: גזרה שמה תמות. הצהמה ציוס טוב ותפול ואין כאן דופן ונמלא צטל ממנות סוכה. ולקמיה פריך וצגולל דקולא היא מאי טעמיה: קשור. דליכא למיחש שמה תצרת: דבול"י עלמא. צין לאציי צין לרצי זירא מכשיר רצי מאיר: דאי נמי מיית. ויפול יש צנלמו עשרה: מיתה לא שכיחא. ואפילו רצי מאיר לא פסיל: והאיכא רווחא. דצני כרעי שהיא פירצה ואפי' כשהיא חיה: דעביד ליה. גדר צין רגליה: בהוצא ודפנא. הולא לולצי דקל דפנא ענפי עץ שקורין לורי"ר וגדל צו פרי שקורין צאיי"ש: רבעה. רוצנת: אשלי. חצלים: הא מתיחה באשלי מלעי"ל. ואם תמות אינה נופלת: זימנא דמוקי לה פחות מג' בו'. פעמים שאין צנצנה של צהמה אלא שצעה ומשהו וסוכה עשרה דקאי לה צפחות משלשה סמוך לסך ואמרינן לצוד: וכיון

דתניא העושה סוכתו בראש הספינה. שפיר גריס צצרייתא צראש העגלה דפליגי נמי צראש העגלה כדפרישי לעיל (דף כ"א: ג"ה שאין) ולא כמו שפי' ר"ת צפ"ק (דף ז: ושם צ"ה העושה): **על** גבי בהמה. פ"ה נתן דלתות על צ' סוקים להיותם קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחילות וסיך רצי יהודה פוסל ומכאן קשה לפ"ה דמתניתין דלעיל (דף כ"א:): גצי סמך סוכתו צכרעי המטה כדפי' לעיל וי"מ דהכא לאו צמיטלטל הסכך על גצי הצהמה דל"כ למה לי קרא לר' יהודה תיפוק ליה משום דאין לה קצע כדפרישית^א לעיל אלא העמיד סוכה על ד' קונדסים וסמך עליהן הסכך והכניס שם הצהמה ועשה עליה קרקעית ומחילותיה עד לסכך ללא תזיל לשצעה דאין עולין על גצי צהמה ציוס טוב:

זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב: **גמ'** מני מתניתין רבי עקיבא היא דתניא^ב העושה סוכתו בראש הספינה רבן גמליאל פוסל ור"ע מכשיר מעשה ברבן גמליאל ור"ע שהיו באין בספינה עמד ר"ע ועשה סוכה בראש הספינה למחר גשבה רוח ועקרתה אמר לו רבן גמליאל עקיבא היכן סוכתך אמר אביו דכולי עלמא איכא דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה לא כלום היא יכולה לעמוד בשאינה מצויה דיבשה כ"ע לא פליגי דכשרה כי פליגי בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד (ברוח שאינה מצויה דיבשה^ב) רבן גמליאל סבר סוכה דירת קבע בעינן וכיון דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים לא כלום היא ר"ע סבר סוכה דירת עראי בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה כשרה: או על גבי גמל בו: מתני' מני רבי מאיר היא דתניא העושה סוכתו על גבי בהמה ר"מ מכשיר ורבי יהודה פוסל מ"ט דרבי יהודה אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה לשבעה שמה סוכה ורבי מאיר רצי מ"ט דרבי יהודה אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה לשבעה לא שמה סוכה ורבי מאיר רצי מדאורייתא מחזא חזיא ורבנן הוא דגזרו בה **עשאה לבהמה** דופן לסוכה ר"מ פוסל ור' יהודה לבהמה דופן ר' מאיר מ"ט דר' מאיר אמר אביו גזירה שמה תמות כו'. משום גזירה פוסל מכלל דדופן מעליא הוא והא איכא רווחא דמכריסה ועד ארעא. ושנינן דעבד לה בהוצא ודפנא ומשום שלא תרבע תחזיה

רבינו הנאל

ביכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים ור' עקיבא היא דאמר סוכה דירת עראי בעינן וק"ל כותיה: פסקא בראש האילן או ע"ג הגמל כשירה ואין עולין לה ביו"ט. ואוקימנא לר"מ דתניא העושה סוכתו ע"ג בהמה ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל משום דבעי סוכה דחזיא ליה לשבעת ימי החג כדכתיב בסוכות תשבו שבעת ימים והא אינו יכול לעלות לה ביו"ט דתנן אלו הן משום שבות לא עולין לאילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ור' מאיר אמר לך הא נמי מדאורייתא חזיא ורבנן גזרו בה: ת"ר עשאה לבהמה דופן ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר שהיה ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי כו'. מ"ט דר' מאיר אמר אביו גזירה שמה תמות כו'. משום גזירה פוסל מכלל דדופן מעליא הוא והא איכא רווחא דמכריסה ועד ארעא. ושנינן דעבד לה בהוצא ודפנא ומשום שלא תרבע תחזיה

סוכה הראויה לשבעה. מהאי טעמא נמי היה פוסל צוקה על גצי אילן: ורבי יהודה מכשיר. צלל סמך הסוכה על גצי איירי דל"כ הויה לה כסמכה צכרעי המטה: **ולא** גולל לקבר. כשהמת מונח צקצ מניחין על הקצר אין גדולה לסתום את חללה והוא נקרא גולל כדמוכח צמסכת אלהות פרק ט"ו [מ"ח] דמתן קורה שעשאה גולל לקצר צין מונה על לידה צין עומדת אין טמא אלא כנגד הפתח ועוד תניא צתוספתא דלהלות [פט"ו ע"ג] גל של צרות^א גולל לקצר הנוגע צמוכו עד ארבעה טפחים טמא דצרי רצי יהודה וצממיס אומריס אינו טמא אלא סדר הפנימי צורכו של קצר משמע דנקרא גולל מה שקומס החלל ועוד תניא צתוספתא דלהלות סוף פרק (שני^ב) שתי אצנים גדולות של ארבעה טפחים שעשאן גולל לקצר המאהיל על גצי שמהן טמא ניטלה אחת מהן המאהיל על גצי שניה טהור מפני שיש לטומאה דרך שתלל מכל הני משמע שחתח הגולל כולו חלל ואע"ג דצפ' צהמה המקשה (חולין דף עב) נפקא טומאת הגולל מדכתיב על פני השדה דמשמע דאין דצר על גצי הגולל ועומד מגולה על פני השדה זימנין דאינו מגולה כי היה דגל של צרות דאינו טמא אלא סדר הפנימי ודופק המזכר צכל מקום עס הגולל הם אצנים שהגולל נשען עליהם כדמתן פרק צ' דלהלות [מ"ז] ואיזהו דופק את שהגולל נשען עליו אצל דופק דפקין טהור דפעמים מניחין אצן לסמוך אותה שהגולל נשען עליה והיא נקראת דופק דפקין ונריך לדקדק הא דאמר פ' העור והרוטב (חולין דף קכו:): דגולל מטמא צמגע וצאהל היכי דמי צלמא מגע אפשר

סוכה הראויה לשבעה. מהאי טעמא נמי היה פוסל צוקה על גצי אילן: ורבי יהודה מכשיר. צלל סמך הסוכה על גצי איירי דל"כ הויה לה כסמכה צכרעי המטה: **ולא** גולל לקבר. כשהמת מונח צקצ מניחין על הקצר אין גדולה לסתום את חללה והוא נקרא גולל כדמוכח צמסכת אלהות פרק ט"ו [מ"ח] דמתן קורה שעשאה גולל לקצר צין מונה על לידה צין עומדת אין טמא אלא כנגד הפתח ועוד תניא צתוספתא דלהלות [פט"ו ע"ג] גל של צרות^א גולל לקצר הנוגע צמוכו עד ארבעה טפחים טמא דצרי רצי יהודה וצממיס אומריס אינו טמא אלא סדר הפנימי צורכו של קצר משמע דנקרא גולל מה שקומס החלל ועוד תניא צתוספתא דלהלות סוף פרק (שני^ב) שתי אצנים גדולות של ארבעה טפחים שעשאן גולל לקצר המאהיל על גצי שמהן טמא ניטלה אחת מהן המאהיל על גצי שניה טהור מפני שיש לטומאה דרך שתלל מכל הני משמע שחתח הגולל כולו חלל ואע"ג דצפ' צהמה המקשה (חולין דף עב) נפקא טומאת הגולל מדכתיב על פני השדה דמשמע דאין דצר על גצי הגולל ועומד מגולה על פני השדה זימנין דאינו מגולה כי היה דגל של צרות דאינו טמא אלא סדר הפנימי ודופק המזכר צכל מקום עס הגולל הם אצנים שהגולל נשען עליהם כדמתן פרק צ' דלהלות [מ"ז] ואיזהו דופק את שהגולל נשען עליו אצל דופק דפקין טהור דפעמים מניחין אצן לסמוך אותה שהגולל נשען עליה והיא נקראת דופק דפקין ונריך לדקדק הא דאמר פ' העור והרוטב (חולין דף קכו:): דגולל מטמא צמגע וצאהל היכי דמי צלמא מגע אפשר

מן הצד אלא צאהל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צניר פ' כהן גדול (דף נג:): או צקצר זו קצר סתום דלמרי טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דלצטרך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל דלפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דצולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרינן אין טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקצר מעומד איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צנצנה דומיא דההיא דגל של צרות לרצי יהודה ומיהו מנינן למימר דלצטרך למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דלע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם אין שם גולל טהור^ב: **בפיל** קשור בול"י עלמא לא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרצי זירא ואציי תרוייהו מפרשי טעמא דרצי מאיר והוא ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמה תמות ניהוש שמה תמא ור' יהודה דמכשיר לא חייש מ"מ אציי אליצא דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמה תצרת דשכיחא: דתניא

זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב: **גמ'** מני מתניתין רבי עקיבא היא דתניא^ב העושה סוכתו בראש הספינה רבן גמליאל פוסל ור"ע מכשיר מעשה ברבן גמליאל ור"ע שהיו באין בספינה עמד ר"ע ועשה סוכה בראש הספינה למחר גשבה רוח ועקרתה אמר לו רבן גמליאל עקיבא היכן סוכתך אמר אביו דכולי עלמא איכא דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה לא כלום היא יכולה לעמוד בשאינה מצויה דיבשה כ"ע לא פליגי דכשרה כי פליגי בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד (ברוח שאינה מצויה דיבשה^ב) רבן גמליאל סבר סוכה דירת קבע בעינן וכיון דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים לא כלום היא ר"ע סבר סוכה דירת עראי בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה כשרה: או על גבי גמל בו: מתני' מני רבי מאיר היא דתניא העושה סוכתו על גבי בהמה ר"מ מכשיר ורבי יהודה פוסל מ"ט דרבי יהודה אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה לשבעה שמה סוכה ורבי מאיר רצי מ"ט דרבי יהודה אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה לשבעה לא שמה סוכה ורבי מאיר רצי מדאורייתא מחזא חזיא ורבנן הוא דגזרו בה **עשאה לבהמה** דופן לסוכה ר"מ פוסל ור' יהודה לבהמה דופן ר' מאיר מ"ט דר' מאיר אמר אביו גזירה שמה תמות כו'. משום גזירה פוסל מכלל דדופן מעליא הוא והא איכא רווחא דמכריסה ועד ארעא. ושנינן דעבד לה בהוצא ודפנא ומשום שלא תרבע תחזיה

מן הצד אלא צאהל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צניר פ' כהן גדול (דף נג:): או צקצר זו קצר סתום דלמרי טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דלצטרך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל דלפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דצולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרינן אין טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקצר מעומד איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צנצנה דומיא דההיא דגל של צרות לרצי יהודה ומיהו מנינן למימר דלצטרך למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דלע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם אין שם גולל טהור^ב: **בפיל** קשור בול"י עלמא לא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרצי זירא ואציי תרוייהו מפרשי טעמא דרצי מאיר והוא ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמה תמות ניהוש שמה תמא ור' יהודה דמכשיר לא חייש מ"מ אציי אליצא דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמה תצרת דשכיחא: דתניא

מן הצד אלא צאהל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צניר פ' כהן גדול (דף נג:): או צקצר זו קצר סתום דלמרי טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דלצטרך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל דלפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דצולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרינן אין טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקצר מעומד איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צנצנה דומיא דההיא דגל של צרות לרצי יהודה ומיהו מנינן למימר דלצטרך למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דלע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם אין שם גולל טהור^ב: **בפיל** קשור בול"י עלמא לא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרצי זירא ואציי תרוייהו מפרשי טעמא דרצי מאיר והוא ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמה תמות ניהוש שמה תמא ור' יהודה דמכשיר לא חייש מ"מ אציי אליצא דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמה תצרת דשכיחא: דתניא

מן הצד אלא צאהל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צניר פ' כהן גדול (דף נג:): או צקצר זו קצר סתום דלמרי טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דלצטרך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל דלפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דצולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרינן אין טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקצר מעומד איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צנצנה דומיא דההיא דגל של צרות לרצי יהודה ומיהו מנינן למימר דלצטרך למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דלע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם אין שם גולל טהור^ב: **בפיל** קשור בול"י עלמא לא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרצי זירא ואציי תרוייהו מפרשי טעמא דרצי מאיר והוא ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמה תמות ניהוש שמה תמא ור' יהודה דמכשיר לא חייש מ"מ אציי אליצא דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמה תצרת דשכיחא: דתניא

ליקוטי רש"י

הרי זה גיטין. כהן לנת
ישראל. [בבבא טו:]
אסורה לאכול
ישראל הנשואה לכהן
שאוכלת נשיון אסורה
מדי לכל שעתא חיישין
עכשו ימות אלמא חיישין
למיתה [גיטין כה:].
הלוקח יין מבין
הבית. בערב שבת בין
השמשות וקדש עליו
במוספתא וקדש עליו
היום ואין לו מה לשמות
בשבת ואין לו פנאי
להפריש [ב"ק טו:]. קודם
שגורו על יום כדמפרש
בשמיטת חולין, וסמך
כוחם לא מפרשי תרומה
ואין לה כלום להפריש
למחן תרומה ומעשר
[עירובין לו:]. עד שלא
נאסר יינם וכגון שהיה
בדקן או בע"ש בין
השמשות ואינו יכול להפריש
לאחור [מפילה כב:].
לאשמועינן דכוחים
חשודין על התרומה ואין
כעמי הארץ שהלוקח מהן
א"ל להפריש תרומה
גדולה כדמתן (סוטה דף
מת:). לפי ששלה יומן כהן
גדול בכל גבול ישראל
וראה שאין מפרשין אלא
תרומה גדולה ככל אלמא
אחרונה בלל חשודי
ואשמועינן הכא דכוחים
חשודי אחרונה כדקתני
שני לוגין שאני עמיד
להפריש כ"י ומשנה י"ט
קודם תקנה דגורו על יום
נשנית [חולין יד:]. קודם
גזירה ואין לו כלי להפריש
תרומות ומעשרות כהן
והוא נרץ לשמות וכוחים
גירי אמת חשיב להו ואין
ארץ ישראל נפקת
מקדושתה על ידיה והן
חשודין על המעשרות ועל
התרומה ולא כעמי הארץ
שרובן מעשרין וכולן
מפרשין תרומה אצל
סמים חשודין על הכל
והלוקח מהן נרץ לעשר
ודאי [גיטין כה:]. שני
לוגין. מנחה [ב"ק שם].
שני לוגין שאני עמיד
להפריש הרי הן תרומה
גדולה ואח"כ מנחה
שנשמיר מנחה מדות
מפרש עשר למעשר
ראשון ושמיניו תשעים
מדות ומפרש מהן תשעה
למעשר שני [מפילה שם].
ביחא. מנחה מעשר שני
לחולין על מעות שיש לו
בית דמה שיש לו פנאי
לתקן יתקן דהא צאמריה
בעלמא קמי [ב"ק שם].
מעשר שני על המעות
דמה שיש צידו לתקן יתקן
ושותה מן המעשרות
וכשיהיו לו כלים יפריש כס
התרומה ומעשר דמכין
אצרייה ולומר זה היה
התרומה והוא שמה חולין
[ויבא נו, וכשי"ו בעירובין
לו:]. שיעור זה של מעשר
שני מיתל שיכול לחללו
ושותה והשאר חולין
וישנה ממנו לאחור אלא
שיזהר שיזהר בכלי שיעור
התרומה והמעשרות
דקסבר יש צריה [מפילה
שם]. המעשר שני הואיל
ויכול לתקנו צאמריה
בעלמא ולומר הרי הוא
מחולל על מעות שיש לי
בחוק הבית לא החירו לו
כוחים לשמותו ולקטוף
על הצריה אצל התרומה
ושאר מעשרות סמכין
אצרייה ולאחר השבת
כשפירש אמרינן הוצר
הדבר שזו היא התרומה
וזה לא שמה אלא חולין
[חולין שם].

כג:

הישן תחת המטה

פרק שני

סוכה

מסורת הש"ס
עם הוספות

דתניא הלוקח יין מבין הבתים. צרייתה היא למתני זה פלוגתא דתנאי ומשנה אחרת היא במסכת דמאי פרק שביעי [מ"ד] וסתמא כר"מ וצמטור יינו של כותי איירי או קודם שגורו על יין כדליתא פ"ק דחולין (דף טו:). ואלע"ג דר' יוסי ורבי שמעון דהכא שמעינן להו צמטות פרק רבי שמעאל (דף טו:). דכותים גרי אריות הן מ"מ אפשר דכשגורו על יין של נכרים לא גורו על של כותים כיון דפרושים מע"ז יוצר משאר נכרים ומחזיקים בתורה שבתא אע"פ שגורו על פתן (דף טז) כמו כן למ"ד גרי אמת גורו על פתן ולא גורו על יין עד שגור רבי מאיר דפרק קמא דחולין (דף טז): **שני** לוגין שאני עתיד להפריש. בע"ש בין השמשות איירי דקתני במוספתא^(א) הלוקח יין מבין הכותים בע"ש ושכח להפריש ולא שכח עד שקדש היום דאם כן אפילו לקרות לו שם אסור כדמוכח בצמנה דוכתי דאין תקנה לטבול בשבת אלא

צאיסור דאמרין פרק כירה (שם דף טז) טבל מוכן הוא אלל שבת שאם עזר ותיקנו מתוקן וצ"פ מי שהחשיך (שם דף קד): היתה צמנה טעונה טבל ועשית אסור לפורקה ולא מסתבר למימר דכל הני ר' י' יהודה ורבי יוסי ור' שמעון דאסרי ועוד דאמרין פרק שני דצילה (דף טז): המעשר בשבת צאוגג יאכל צמזיד לא יאכל שרי למיכל צמנאי שאני עמיד להפריש לא היה ראוי לקונסו אפילו עזר ותיקן ולא מיירי נמי צעוד יום אלא שאין שהות ציום כדי להפריש דאם כן נימא מעשר שני צנפנו או צדונו ויחללו וישתהו כומו גבי דמאי^(ב) אלא ששכח עד בין השמשות איירי דאסור להפריש דמתן פרק צמנה מדליקין (שם דף טז). ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי ופירות כותי ודאי דאף על גב דאמרין פרק שלשה שאכלו ליה כפטיה ומשום גזול את הכהן ואת הלוי נמי לא חיישי דהוה ליה ממון שאין לו תוצעין ועוד משום דלא הוצר חלקם ועוד כדדרשין פרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף טז פס:). עשר תעשר ואכלת ולא מוכר ולקרות שם כי האי גוונא דאומר שאני עמיד להפריש מותר דכולי האי לא גזור בין השמשות אפי' צודאי וכי האי גוונא דתני הכא קתני צמטות דמאי פרק ז' [מ"ה] גבי תאנים של טבל אצל זהא דמאי לא תני הני^(ג) דהכא וצטל דאי תני תרומה גדולה מה שאין כן צמטות עמי הארץ על תרומה גדולה^(ד) והא דלא תני הכא למחר ולא גבי^(ה) דמאי פרק ז' וגבי מומן צברו (שם מ"ה) וקתני^(ו) התם שאני עמיד להפריש למחר משום דצמזמן אין מפרש אלא מה שאוכל והוא הדין נמי גבי מי שיש לו תאנים של טבל שיכול להפריש מה שאוכל אלא לפי שירצה לתקן את המותר הכל צבת אחת לא קתני למחר דלגורך חול אסור להפריש וצדיק צמטות צירושלמי פ"ז דמאי^(ז) רבי ינאי הוה ליה תנאי^(ח) ודאי שאל רבי חייה רבו מהו מתקנה צמטת א"ל למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אפילו בשבת פירוש תנאי^(ט) ודאי שהיה לו טבל ודאי שהתנה עליו מערב שבת מה שאני עמיד להפריש יהא מעשר אלמא צדיק דשרי וקלף תימה צעודא דהאשה רבה (יבמות דף טז ג.) דרבי ינאי גופיה מעשר מפירה דציתיה שלא מן המוקף וקרא שם והפריש^(י) צמטת מן המוקף כעודא דירושלמי ושמה ההוא הוה צרישא ואכתי לא ידע אי שרי אי נמי היה נרץ לכולה כמתא דפירי ועוד דאין מתנה על ודאי שציד חזירו כדליתא צירושלמי דמאי^(יא) דאמר מה בין דמאי לודאי דמאי אדם מתנה על דבר שאינו צריש ודאי אינו מתנה אלא על דבר שצריש והוא דאין קורא שם הכא לתרומת מעשר ולא גבי תאנים טבל ואלו גבי מומן וצדיק דמאי אשכחן שהוא קורא שם לתרומת מעשר משום דגבי דמאי דמעשרין והן שלו מתקן המעשר כדי לאכול אצל כהן שהוא ודאי נרץ ליתן^(יב) לוי (ה) ולהכי לא קתני הכא מעשר צנפנו או צדונו דמאי גבי דמאי משום דקציעות מקום כהפרשה ותנן פרק צמנה מדליקין (שם דף טז) ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי אצל מעשרין את הדמאי ומתניתין צ"ה^(יג) ולהכי נמי לא קתני הכא ומחלל על המעות כדקתני גבי דמאי אלא קתני ומיחל ושותה והיינו מתחיל ושותה דאי מחלל על המעות ושותה ליתני מחלל על המעות כדקתני בצולו ועוד כהן דאמר שאני עמיד להפריש סתם ולא קצע לו מקום צנפנו או צדונו אין יכול לחללו כדתניא במוספתא דמעשר שני^(יד) מעשר שני שצחפך זה מחולל על איסר זה ולא קצע לו מקום צנפנו או צדונו רבי שמעון אומר קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר לצנפנו או לצדונו ומייתי התם עובדא דרשב"ג ור' יוסי ור' יהודה שנכנסו אלל צבל הבית לכזיב והיה מעשר צוה הענין אמרו לו השכרת המעות ואיצדת הנפשות ורבי שמעון נמי דאמר קרא שם לא אמר אלא דוקא כשאומר צמזמן נמי פלוגתייהו דר"ש ורצנן צמטות תרומות (פ"א מ"ה) האומר תרומת כרי זה צמזמן ותרומת מעשר צמזמן ר"ש אומר קרא שם ומפרש פרק צבל מערבין (עירובין דף לו:). דדוקא כשאומר צמזמן דמשמע צמטות דקצע לו מקום אלא צירושלמי עלה דהיה לתרומות פרק ששי^(טו) משמע דצמזמן לאו דוקא ושם פירשתי^(טז) ועוד על כרחיך נרץ להפריש דהא קאמר שאני עמיד להפריש ואם היה שותה צלא הפרשה נמנא שותה טבלים למפרע כמו צאם יצקע הנוד דשאני עמיד להפריש אכולהו קאי כדמוכח במוספתא^(יז) דקתני עשרה הצאים אחריהם תשעה הצאים אחריהם וצמטת אין מפרשין כדפרישית: **עשרה** מעשר ראשון תשעה מעשר שני. לאו דוקא דכבר הפריש מן המנחה שני לוגין לתרומה גדולה ונמנא חסר מהנך עשרה ותשעה מעשר של שני לוגין דהיינו תומש הלוג וכן גבי תאנים דמסכת דמאי (פ"ז מ"ה) ומיהו יתכן שהפריש שנים מנחה ושנים דהא זמנין דמפרש נמי אחד מששים כדתנן במסכת תרומות פרק רביעי [מ"ד] תורם כדעת צבל הבית (ב) אחד מששים פחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה כדאמרין צמטות פרק אלמנה (דף ק) דליתא תורם צעין רעה ויש מפרשים משום דכותים שמה הפרישו תרומה גדולה והשאר לא הפרישו ולכך אין מתמעט שיעור המעשר ולא יתכן לומר כן צמטות של טבל דמסכת דמאי פרק שביעי^(יח) ועוד יש מפרשים משום דחטה אחת פוטרת את הכרי^(יט) אינה מתמעטת את המעשר אפי' כשמרצה בתרומה וגם זה לא יתכן כלל: **דברי** ר"מ. משמע הכא דר"מ אית ליה צריה דלמאן דלית ליה צריה אסור כדמוכח שמעתינן צמנה דוכתי ותימה דצפרק יש צבור (צבורות דף מט.) משמע דמספקא ליה לרבי מאיר אם יש צריה אם לא גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דאם לא נתנו עד שחלקו ומפרש צמטות דצריה ליה כרצ אסי דאמר האמין שחלקו מתנה יורשין ומתנה לקוחות וטעמא משום דמספקא ליה כדמוכח פ"ק דצבל קמא (דף טז) וי"ל דשאני הכא שצריה דצריה שאני עמיד להפריש וכן נרץ לומר משום רבי יהודה דמוקי ליה התם רצא כרצ אסי וצריש כל הגט (גיטין דף טז) קאמר רצא גופיה דבין רבי יהודה ורבי שמעון אית להו צריה וטעמייהו הכא משום צקיעת הנוד וכן נרץ לומר נמי דלא תיקשה לדשמואל אדשמואל צסוף צילה (דף לו:). גבי שנים שלקחו חצית וצמנה צמטות דקאמר שמואל אף חצית אסור משום דאין צריה וצ"פ מי שחזו (גיטין דף עה:). אמרינן אמתין שמואל צגיטא דשבי צמרע אם ימות יהא גט ואם לא ימות לא יהא גט ולכי מיית הו גיטא אלמא יש צריה דכי האי גוונא דייקין פרק כל הגט (שם דף טז): צרישא אמילתיה דר' יהודה דמה היא צמזמן הימים והטעם פ"י שם צקונט' משום דאין זה תנאי כשאר תנאים דעלמא שאדם מתנה צגט שצידו לקיימם ודעתו לקיימם כשמתנה עליהם ולכשתקיים התנאי הו גט למפרע צלא טעמא דצריה אצל הכא דאין צידו וצמטת התנאי הוא ספק והתנאי מתקיים מחליו אי לאו משום צריה לא הו גט והא דמשמע פרק צבל מערבין (עירובין דף לו:). גבי שני רמונים כשאמר אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ואם לאו יהא זה תרומה על זה דהו תרומה היינו למאן דלית ליה צריה אי נמי התם חשיב טפי משום דמתנה

וביון דמייתא כווצא. מתמעטת רטריו"ט והוה ליה שלשה וצטיל ליה לצוד ואין כהן דופן: וצ"ל אדעתיה. אינו נותן לצל לתקנה דאינו ניכר: הרי זה גיטין. ירא שלא ימות פתאום או צעיר אחרת ומצוקא אשמו לחלילה ונותן לה גט כשהוא צריה ואומר לה גט זה יהא לגרשך שעה אחת קודם מיתתי: אסורה לאכול בתרומה מיד. אם הוא כהן והיא ישראלית דשמה זו היא השעה שקודם למיתתו והרי היא מגורשת ממנו אלמא מיתה שכיחא ומיישין לה: ואמר רבי גרסינן: הלוקח יין מבין הבתים. קודם שגורו עליהם כדאמרין שכל שחטין (חולין דף טז): **שני** לוגין שאני עתיד להפריש. מן המנחה לתרומה הרי שם תרומה קרוי עליהם צמזמן וכגון שהגיע לילי שבת [או^(א)] אין עמו כלים טהורים להפריש למחן תרומה ומעשר. והאי דנקט כותים אשמעי' דגרועין הן מעמי הארץ והלוקח מהן נרץ לעשר ודאי ולא דמאי ואף^(ב) על התרומה נחשדו: ומיחא. מעשר שני שהוא יכול לחללו מחללו צמזמן על מעות שיש לו צמזמן ושותה מיד. וסמכין אצריה וכשיצא לציתו יפריש ואמרין יש צריה שאלו הן מעשרן ותרומתן: אוקרין

התרומה נחשדו: ומיחא. מעשר שני שהוא יכול לחללו מחללו צמזמן על מעות שיש לו צמזמן ושותה מיד. וסמכין אצריה וכשיצא לציתו יפריש ואמרין יש צריה שאלו הן מעשרן ותרומתן: אוקרין

התרומה נחשדו: ומיחא. מעשר שני שהוא יכול לחללו מחללו צמזמן על מעות שיש לו צמזמן ושותה מיד. וסמכין אצריה וכשיצא לציתו יפריש ואמרין יש צריה שאלו הן מעשרן ותרומתן: אוקרין

(א) גיטין כה. (ב) ג"ז סס ודקריס ג: יבמות סטו: (ג) צ"ק סט: דמאי פ"ז מ"ד יומא נה: עירובין לו: מעילה כז. חולין יד. גיטין כה. כה. [מוספ' דמאי פ"ח, (ז) פרקי דר"א הובא בתוספות חולין ד. ד"ה מצת, (ה) ו. (ו) [דלמאי פ"ח ה"ה], (ז) דמאי פ"ז מ"א, (ח) נדה נו, (ט) סוטה מח, (י) ה"א, (יא) שם, (יב) פ"ג הי"ג, (יג) צ"ל פרק שלישי ה"ג (כ"ה) בר"ש דמאי פ"ז מ"ד, (יד) עיין ר"ש תרומות פ"ג מ"ה, (טו) דמאי פ"ח ה"ה, (טז) משנה ה, (יז) קידושין נח ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שני לוגין וכו' אצל כהן שהוא ודאי נרץ ליתן ללוי והא דלא קתני: (ב) ד"ה עשרה וכו' מורס כדעת צבל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים פחת עשרה:

הגהות וצינונים

אין הגיה המהרש"א ע"פ רש"י חולין יד ע"א ד"ה אומר: [ב] צ"ל שאף (דפר"ד): [ג] צ"ל כרבי יהודה (באבות המים): [ד] בר"ש דמאי (פ"ז מ"ד) איתא לא תני הכי (ועיין ערל"ט): [ה] ג"י רש"א טב"ל ודמאי (גליין). ולפ"ז צ"ל טב"ל ודמאי בדמאי פ"ז: [ו] צ"ל קתני (באבות וכו"ה בדפ"ד): [ז] תנאי (כ"ה ר"ש דמאי פ"ד מ"ד): [ח] צ"ל יקרא שם ויפריש (כ"ה בדפ"ד, דמאי פ"ד מ"ד, דפ"ד, יד דוד) ועי' ילקוט: [ט] עיין מהרש"א (גליין) ומהרש"ל:

לעזי רש"י

רמרי"ש. פירוש מתמעט, ממזון, מלמטמן (רש"י שבת דף לו ע"ב).

רבינו חננאל

תולה אותה בחבילים כו'. ואקשינן ומי אמר אביי כי רבי מאיר חייש למיתה ור' יהודה לא חייש והתנן בגיטין פרק ז' בת ישראל שניסת לכהן והלך בעלה למדינת הים הרי זו אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינן עלה הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתי אסורה ומשני אביי הא דקתני אוכלת ר' מאיר דלא חייש למיתה והא דקתני אסורה לאכול ר' יהודה דחייש למיתה דתנן הלוקח יין מבין הכותים. פ"י בע"ש ולא הספיק להפריש אומר ב' לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה וכו'.